

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની વડી અદાલતમાં, અમદાવાદ ખાતે

ક્રીમીનલ અપીલ નં. ૯૫૧/૧૯૯૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
૫.	શું તે સિવિલ જજને મોકલવાનું છે?	

=====

રાકેશ બાબુલાલ પટેલ તથા ૧....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય....વિરોધી પક્ષ(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતી: અપીલકર્તા(ઓ) ક્રમાંક ૧ તરફથી અવસાન પામેલ શ્રી એમ.બી. ગાંધી,
અપીલકર્તા(ઓ) ક્રમાંક ૧ – ૨ તરફથી અતિરિક્ત સરકારી વકીલ શ્રીમતી સી.એમ.
શાહ, વિરોધી(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) ક્રમાંક ૧ તરફથી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૩૦/૦૧/૨૦૧૫

સીએવી ચુકાદો

૧. પ્રારંભે, નોંધનીય છે કેમૂળ આરોપી ક્રમાંક ૧-અપીલકર્તા ક્રમાંક ૧, અહીં, અપીલ પેન્ડિંગ રહેતાં મૃત્યુ પામેલ હોવાથી, તેના સંબંધમાં આ અપીલ નિર્વૃત્ત થઈ ગઈ છે અને તેથી, અહીંના મૂળ આરોપી ક્રમાંક ૨-અપીલકર્તા ક્રમાંક ૨, અંગે જ, આ અપીલની સુનાવણી અને નિકાલ માટે લેવામાં આવે છે.

૨. આ મૂળ આરોપી નં. ૨-અપીલકર્તા નં. ૨ દ્વારા કરાયેલી અપીલ છે, જેમાં અમદાવાદ શહેર, અદાલત નં. ૬, અમદાવાદના માનનીય વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા તા. ૩૦.૦૯.૧૯૯૭ના રોજ આપવામાં આવેલા, સત્ર કેસ નં. ૪૪ ઓફ ૧૯૯૩માં આપેલા ચુકાદા અને આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચલી અદાલતે બંને મૂળ આરોપીઓને નીચે મુજબ દોષિત ઠરાવી દંડિત કર્યા હતા;

(૧) આઈપીસીની કલમ ૩૦૬ હેઠળના અપરાધ બદલ પાંચ વર્ષના કઠોર કારાવાસની સજા ભોગવવાની અને રૂ. ૫૦૦/-નો દરેકે દંડ ચૂકવવાનો, અને દંડની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટ થવા પર વધુ છ માસનો કઠોર કારાવાસ ભોગવવાનો; (૨) આઈપીસીની કલમ ૪૯૮(એ) હેઠળના અપરાધ બદલ બે વર્ષના કઠોર કારાવાસની સજા ભોગવવાની અને રૂ. ૫૦૦/-નો દરેકે દંડ ચૂકવવાનો, અને દંડની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટ થવા પર વધુ છ માસનો કઠોર કારાવાસ ભોગવવાનો.

૩. ફરિયાદ પક્ષના કેસના સંક્ષિપ્ત તથ્યો, જેમને નીચલી અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, તે મુજબ મૃતક કળાવતિબેનનું મૂળ આરોપી ક્રમાંક ૧ અને રના ભાઈ, એટલે કે રાજુભાઈ, સાથે લગ્ન થયા હતા અને લગ્ન પછી તેઓ અમદાવાદ, રાજેન્દ્રપાર્ક, કૈલાશનગર, બંગલો નંબર ૫૪ ખાતે સંયુક્ત કુટુંબમાં પોતાના પતિ સાથે રહેવા આવી હતી. ફરિયાદમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે આરોપી ક્રમાંક ૧ અને રએ મૃતકના પતિની પાનની લારી કબજે કરી લીધી હતી અને તેમણે ઉપરોક્ત પરિસરમાંથી તેઓ ખાલી કરે તે માટે મૃતક તથા તેના પતિને હેરાનગતિ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું. વધુમાં એવો પણ આરોપ છે કે આરોપી ક્રમાંક ૧ અને ૨ મૃતક સાથે શારીરિક રીતે પણ દુર્વ્યવહાર કરતાં હતા અને તે કારણે મૃતકે ૦૮.૦૪.૧૯૯૨ના રોજ પોતાને આગ લગાવી હતી. ત્યારબાદ મૃતકનું મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું અને આ

સંદર્ભે અમરાઈવાડી પોલીસ મથક દ્વારા પણ ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી. ૦૯.૦૪.૧૯૯૨ના રોજ મૃતકનું ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ થયું. ગુનો નોંધાયા પછી પોલીસે તેની તપાસ હાથ ધરી અને આરોપીઓ વિરુદ્ધ પૂરતા પુરાવા મળતાં તેમની સામે આરોપપત્ર દાખલ કર્યું. મુદત દરમિયાન, આરોપીઓએ દોષ સ્વીકાર કર્યો નહોતો અને તેઓએ ટ્રાયલ માટે પોતાને રજૂ કર્યા હોવાથી, મામલો ટ્રાયલ માટે સુપરત કરવામાં આવ્યો.

૪. નીચલી અદાલત સમક્ષ, આરોપી સામે મૂકાયેલા આરોપો સિદ્ધ કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે નીચેના સાક્ષીઓની તપાસ કરી;

ફરિયાદ પક્ષનો સાક્ષી	સાક્ષીનું નામ	આંક નં.
સંખ્યા		
૧	વલજીભાઈ તપુભાઈ	૮
૨	જસવંતભાઈ ગોકળભાઈ	૯
૩	રાજુભાઈ બાબાભાઈ પટેલ	૧૦
૪	અલ્પેશ અમૃતલાલ શાહ	૧૧
૫	મહેન્દ્ર શંકરલાલ	૧૩
૬	કરનસિંહ ફતેસિંહ ગોહેલ	૧૫
૭	ડૉ. વીરેન્દ્ર કનૈયાલાલ	૨૦
૮	ઓમપ્રકાશ મણેકલાલ	૨૨

	રાવત	
--	------	--

પ. મૌખિક પુરાવા ઉપરાંત, ફરિયાદ પક્ષે પોતાની દલીલને સમર્થન આપવા નીચેના દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા હતા;

અનુક્રમ નં.	દસ્તાવેજોની વિગતવાર માહિતી	આંક નં.
૧	મૃતક દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદ	૨૩
૨	ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૧૫૭ હેઠળ તૈયાર કરાયેલ અહેવાલ	૨૪
૩	ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું	૨૬
૪	અપરાધ સ્થળનો પંચનામો	૩૧
૫	પીએમ અહેવાલ	૧૨
૬	અનુસંધાન માટે એફએસએલને મોકલાયેલી નોંધ અને એફએસએલ દ્વારા આપવામાં આવેલી રસીદ	૧૬, ૧૭
૭	કારોબારી મેજિસ્ટ્રેટને	૨૫

	આપવામાં આવેલ સંદેશો	
૮	મૃતકનો મરણોન્મુખ નિવેદન	૧૪
૯	મૃતકનું ઈજાનું પ્રમાણપત્ર	૨૧
૧૦	એફ.એસ.એલ.નો અહેવાલ	૨૯

૬. નીચલી અદાલતમાં ટ્રાયલના અંતે, દંડ પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીની વધુ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું, અને ત્યારબાદ, નીચલી અદાલતે ઉપર પરિચ્છેદ-૨માં સંદર્ભિત મુજબ ચુકાદો અને આદેશ પસાર કર્યો. તેથી, વર્તમાન અપીલ.

૭. શ્રી ગાંધી, અપીલકર્તા-મૂળ આરોપી નં. ૨ ના તરફથી હાજર થયેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે નીચલી અદાલતે આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે, કારણ કે તેણે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની યોગ્ય દૃષ્ટિએ મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળતા દર્શાવી છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે મૃતકના ડાયિંગ ડિક્લેરેશન અને તેણીએ આપેલી ફરિયાદમાં રહેલી વિસંગતતાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, નીચલી અદાલતે આરોપીને નિર્દોષ છૂટકારો આપવો જોઈતો હતો. ત્યારબાદ તેમણે રજૂઆત કરી કે ડાયિંગ ડિક્લેરેશન દોષયુક્ત હોવાથી, ખાસ કરીને દર્દીની સ્થિતિ અંગે તેમાં કોઈ નોંધ ન હોવાથી, નીચલી અદાલતે તેના પર આધાર રાખવો જોઈતો ન હતો. તેથી, તેમણે પ્રાર્થના કરી કે વર્તમાન અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે.

૮. બીજી તરફ, માન્યવર એ.પી.પી. શ્રીમતી શાહે નીચલી અદાલતના આદેશને સમર્થન આપ્યું અને રજૂ કર્યું કે નીચલી અદાલતે રેકૉર્ડ પરના સામગ્રી, મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાના સ્વરૂપે, પર વિચાર કરીને, વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ પસાર કર્યો છે, અને તેથી આ અદાલતના હસ્તક્ષેપની કોઈ આવશ્યકતા નથી તથા અપીલ રદ કરવામાં આવે.

૯. અપીલકર્તા-અભિયુક્ત નં. ૨ માટેના વિદ્વાન વકીલ તથા પ્રતિવાદી-રાજ્ય માટેના વિદ્વાન અતિરિક્ત જાહેર અભિયોજકને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડ સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું.

૧૦. આરોપી વ્યક્તિઓનો દોષ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે મૃતકના ભાઈની પેરવી સાક્ષી તરીકે પૂછપરછ કરી. પેરવી સાક્ષી ૧ એ પોતાના નિવેદન આંક ૮માં જણાવ્યું હતું કે મૃતક અને તેના પતિ બંને નિશકત હતા અને આક્ષેપિત ઘટના અગાઉ આશરે એક વર્ષ પહેલાં તેમના લગ્ન થયા હતા. પેરવી સાક્ષી ૧ એ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેને તેની બહેનના જેઠ-દેવર અથવા સાસુનું નામ જાણીતું નથી. પેરવી સાક્ષી ૧ એ જણાવ્યું હતું કે લગ્ન પછી મૃતક પોતાના પિતૃગૃહે આવતી રહેતી હતી, પરંતુ તેણે ક્યારેય કોઈ બાબતની ફરિયાદ કરી નહોતી. આ સાક્ષીએ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું હતું કે, તેની હાજરીમાં, મૃતકે કોઈની વિરુદ્ધ ફરિયાદ કરી નહોતી. ત્યારબાદ તેણે જણાવ્યું હતું કે દુર્ઘટનાના સમાચાર મળ્યા પછી જ્યારે તે હોસ્પિટલ ગયો અને મૃતકને પૂછપરછ કરી, ત્યારે તેણે તેને જણાવ્યું હતું કે તેણે પોતાને આગ લગાવી હતી. આ રીતે, આ સાક્ષીએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નહોતું, અને તેથી તેને વિરોધી સાક્ષી જાહેર કરવામાં આવ્યો. તેની જિરહમાં તેણે ઇન્કાર કર્યો હતો કે પોલીસ સમક્ષ આપેલા પોતાના નિવેદનમાં તેણે કહ્યું હતું કે મૃતકે આરોપીઓના હાથમાંથી થયેલી દુર્વ્યવહારની ફરિયાદ તેની સમક્ષ કરી હતી અને તેના કારણે તેણે પોતાને આગ લગાવી હતી.

૧૧. પ.વ.-૨, જે મૃતકનો પાડોશી તથા પંચ સાક્ષી હતો, તેણે ઉક્ત પંચનામાને આંશિક રીતે સમર્થન આપ્યું હતું. જોકે, આ સાક્ષીએ પોતાની સાક્ષી નોંધણી વખતે (આંક-૯) મુદ્દામાલ વસ્તુ નં. ૧, ૨ અને ૬ની ઓળખ કરી હતી, પરંતુ તેણે મુદ્દામાલ વસ્તુ નં. ૩, ૪, ૫, ૭ને જોયા હોવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. તેની પ્રતિપરીક્ષા દરમિયાન, આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે ઘટનાના સમયે આરોપી નં. ૨ ત્યાં વસવાટ કરતો નહોતો.

૧૨. પી.ડબ્લ્યુ.-૩, જે અવસાન પામેલીના પતિ હતા, તેમણે પોતાના સાક્ષ્ય (આંક-૧૦)માં જણાવ્યું કે તેઓ વિકલાંગ છે અને ઘટનાસ્થળે તેઓ પોતાની વિકલાંગ પત્ની, એટલે કે અવસાન પામેલી, પોતાના નાના ભાઈ, એટલે કે આરોપી ક્રમાંક ૧, તથા પોતાની માતા સાથે વસવાટ કરતા હતા. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું કે તેમના પરિવારના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા ન તો તેમને અને ન તો અવસાન પામેલીને કોઈ પ્રકારની હેરાનગતિ કરવામાં આવતી હતી. પી.ડબ્લ્યુ.-૩એ જણાવ્યું કે, આક્ષેપિત ઘટનાની તારીખે, જ્યારે તેઓ પોતાનું કામ કરી રહ્યા હતા, ત્યારે તેમણે અવસાન પામેલીને પોતાને આગ લગાવતા જોઈ; તેથી, તેમણે ચીસ પાડવાને બદલે પોતાના બળે તેને બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો. આમ, આ સાક્ષીએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નહોતું અને તેમને વૈરી જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન જાહેર ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલી જિરહમાં આ સાક્ષીએ ઇનકાર કર્યો કે પોલીસ સમક્ષ આપેલા પોતાના નિવેદનમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમને હેરાનગતિ કરવામાં આવતી હતી, આરોપી તેમને અલગ રહીને વસવાટ કરવા કહેતો હતો અને અવસાન પામેલી તેમને કહેતી હતી કે તે કંટાળી ગઈ છે અને પોતાનું જીવન ટૂંકાવવું ઇચ્છે છે. આરોપી તરફથી વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલી જિરહમાં પણ પી.ડબ્લ્યુ.-૩એ જણાવ્યું કે ઘટનાસમયે આરોપી ક્રમાંક ૨ તેમની સાથે વસવાટ કરતા નહોતા.

૧૩. પી.ડબલ્યુ.-૪ તે ડૉક્ટર હતા, જેમણે મૃતકના શરીરનું શવપરીક્ષણ કર્યું હતું. પી.ડબલ્યુ.-૪એ પોતાના નિવેદન (આંક ૧૧) માં જણાવ્યું હતું કે મૃતકને તેના સમગ્ર શરીર પર ૬૬ ટકા દાઝના ઘા થયા હતા, જે સામાન્ય કુદરતી પ્રક્રિયામાં કોઈ વ્યક્તિના મૃત્યુ માટે પૂરતા હતા. પી.ડબલ્યુ.-૪ અનુસાર, જો કોઈ વ્યક્તિ પોતાને આગ લગાવે, તો તેમના દ્વારા મૃતકના શરીર પર નોંધાયેલા ઘાઓ થઈ શકે. તેમના પ્રતિપરીક્ષણ દરમિયાન, આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું હતું કે શવપરીક્ષણ નોંધમાં મૃતકને થયેલી દાઝના ઘાઓની ટકાવારીનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૪. પી.ડબલ્યુ.-૫ કારોબારી મેજિસ્ટ્રેટ હતા, જેમણે મૃતકનું મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધ્યું હતું. પી.ડબલ્યુ.-૫એ પોતાની સાક્ષી (આંક ૧૩)માં જણાવ્યું હતું કે મૃતકનું મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધવા માટેનું મેમોરેન્ડમ મળ્યા બાદ, જ્યારે તેઓ હોસ્પિટલ પહોંચ્યા, ત્યારે એક ડૉક્ટર અને નર્સે તેમનો મૃતક સાથે પરિચય કરાવ્યો હતો. મૃતક જાગૃત અવસ્થામાં હતો અને પ્રશ્નો સાંભળી શકતો તથા તેનો અર્થ સમજી શકતો હતો. આ સાક્ષી અનુસાર, મૃતકની શારીરિક-માનસિક તંદુરસ્તી અંગે ડૉક્ટરે ‘એ’ ચિહ્ન પર અનુમોદન નોંધ્યું હતું. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી જરૂરમાં, પી.ડબલ્યુ.-૫એ સ્વીકાર્યું હતું કે તેણે મરણોન્મુખ નિવેદન પર ડૉક્ટરનું અનુમોદન લીધું નહોતું. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે એ સાચું છે કે મૃતકની તંદુરસ્તી વિશે નિવેદન કરનાર ડૉક્ટરના નામનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી, અને મરણોન્મુખ નિવેદન પર હસ્તાક્ષર કરવા પૂર્વે સામાજિક કાર્યકર શાંતાબેન દ્વારા મૃતકની સ્થિતિ અંગે પણ કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી.

૧૫. પી.ડબલ્યુ.-૬ તપાસ અધિકારી હતા, જેમણે કથિત ગુનાની તપાસ હાથ ધરી હતી. પી.ડબલ્યુ.-૬એ, પોતાની સાક્ષીમાં (આંક ૧૫), તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં

આવેલી તપાસની સમગ્ર પ્રક્રિયા વર્ણવી હતી અને જણાવ્યું હતું કે કેસના કાગળો પ્રાપ્ત થયા બાદ તેમણે મૃતકના માતા-પિતા તથા ભાઈના નિવેદનો નોંધ્યા, સ્થળનું પંચનામું કર્યું અને આરોપીઓના પડોશીઓના નિવેદનો પણ નોંધ્યા. ત્યારબાદ તેમણે આરોપીઓની ધરપકડ કેવી રીતે કરી અને તેમની વિરુદ્ધ પૂરતા પુરાવા મળતાં તેમના વિરુદ્ધ આરોપપત્ર કેવી રીતે રજૂ કર્યું તે વર્ણવ્યું. મુખ્ય પૂછપરછમાં આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકના ભાઈ અને પતિએ, તેમના-તેમના નિવેદનોમાં, જે તેમણે તેમના સમક્ષ આપ્યા હતા, કહ્યું હતું કે આરોપીઓ મૃતક અને તેના પતિને હેરાન કરતા હતા. પ્રત્યાખ્યામાં આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેને એ જાણ નથી કે ગુનાના સ્થળ નજીક કોઈ પાનની લારી હતી કે નહીં, કારણ કે તે ગુનાના સ્થળનો ભાગ નહોતો. તેણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેણે મૃતકને જાતે જોયી નહોતી.

૧૬. પો.વે.-૭ તબીબી અધિકારી હતા, જેઓ શારદાબેન હોસ્પિટલમાં ફરજ બજાવતા હતા, જ્યાં કથિત ઘટનાપશ્ચાત્ મૃતકને લઈ જવાયો હતો. પો.વે.-૭એ પોતાની સાક્ષીમાં જણાવ્યું કે તેમના સહકર્મી ડૉ. બિજલ પરીખે મૃતકની સારવાર કરી હતી અને તેઓ વિદેશ ગયા હોવાથી આ સાક્ષી મૃતકના તબીબી કેસના દસ્તાવેજો સાથે અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત થયા હતા. પો.વે.-૭એ જણાવ્યું કે તેઓ ડૉ. પરીખ સાથે કામ કરી ચૂક્યા હોવાથી તેમની દસ્તાક્ષર ઓળખે છે. ત્યારબાદ આ સાક્ષીએ જણાવ્યું કે દસ્તાવેજો મુજબ મૃતકને બીજી અને ત્રીજી ડિગ્રીના કુલ ૬૦ ટકા દાઝના ઇજાઓ થઈ હતી. ત્યારપછી પો.વે.-૭એ આંક-એ પર કરવામાં આવેલી એવી નોંધની ઓળખ કરી કે દર્દી સચેત છે, જે પો.વે.-૫, કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટને, પોલીસ તરફથી મૃતકની ડાયાઈંગ ડિક્લેરેશન નોંધવા માટે પ્રાપ્ત થયેલા મેમોરેન્ડમ પર કરવામાં આવી હતી. પ્રતિવિરૂદ્ધ પૂછપરછમાં આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું કે ફરિયાદમાં દર્દી સચેત હતો કે નહોતો,

તે બાબતનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. આ સાક્ષીએ આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા મૂકવામાં આવેલી એ સૂચનાને પણ સ્વીકારી કે બેભાન શરીરમાં પાણીનું સ્તર ઘટી જવાથી વ્યક્તિ બની શકે છે

૧૭. પી.ડબલ્યુ.-૮, જે ગુનાના સમયે અમરાઈવાડી પોલીસ સ્ટેશનમાં પી.એસ.આઈ. તરીકે ફરજ બજાવી રહ્યા હતા, તેમણે પોતાના સોગંદપુરાવામાં (આંક ૨૨) જણાવ્યું હતું કે ઘટનાની માહિતી મળતાં હું હોસ્પિટલ ગયો અને મૃતકનું નિવેદન નોંધ્યું, જે ફરિયાદના સ્વરૂપમાં હતું. ત્યારબાદ આ સાક્ષીએ મૃતકની મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધાવવા માટે કાર્યકારી ન્યાયિક દંડાધિકારીને એક મેમોરેન્ડમ મોકલ્યો. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકની મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધાવવા માટે કાર્યકારી ન્યાયિક દંડાધિકારીને મેમોરેન્ડમ મોકલતા પહેલાં તેમણે તેમાં ડોક્ટરનો પ્રમાણપત્રાત્મક નોંધ મેળવી હતી. પોતાના પ્રતિપરીક્ષણમાં આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તેઓ હોસ્પિટલ પહોંચ્યા ત્યારે મૃતકને પ્રાથમિક સારવાર આપવામાં આવી હતી, તે સાચું નથી. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદ પર તેમણે ડોક્ટરનો પ્રમાણપત્રાત્મક નોંધ મેળવ્યો ન હતો અને ત્યારબાદ તેમણે મૃતકની મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધાવવા માટે કાર્યકારી ન્યાયિક દંડાધિકારીને મેમોરેન્ડમ મોકલ્યો હતો, તે સાચું છે. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે ઘટના આશરે સવારે ૧૦:૩૦ વાગ્યે બની હતી અને તેમણે હોસ્પિટલમાં ફરિયાદ નોંધાવી હતી. આ સાક્ષીએ ફરિયાદ, આંક ૨૪,નો સંદર્ભ આપીને જણાવ્યું હતું કે ગુનો ૧૬:૧૦ વાગ્યે નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૧૮. નીચલી અદાલત સમક્ષ ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું અવલોકન કર્યા બાદ, જો ફરિયાદ પક્ષનો કેસ તપાસવામાં આવે, તો એવું કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદ પક્ષે સંશયથી પર પોતાના કેસને સાબિત કરવામાં સફળતા મેળવી છે. આઈ.પી.સી.ની ધારા ૪૮૮(એ) સંબંધિત આક્ષેપો સાબિત કરવા માટે

ફરિયાદ પક્ષે મૃતકના ભાઈને પ.ડબ્લ્યુ.-૧ તરીકે અને તેના પતિને પ.ડબ્લ્યુ.-૨ તરીકે તપાસ્યા હતા, પરંતુ તેમમાંથી કોઈએ પણ ન તો ધારા ૪૯૮(એ) હેઠળના ગુના બાબતે અને ન તો આઈ.પી.સી.ની ધારા ૩૦૬ બાબતે ફરિયાદ પક્ષનું સમર્થન કર્યું નહોતું. પ.ડબ્લ્યુ.-૧એ પોતાના પુરાવામાં સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું કે ભૂતકાળમાં પણ નહીં અને ઘટનાની નજીકના સમયગાળામાં પણ નહીં, મૃતકએ મૂળ આરોપી સહિત પોતાના કોઈપણ સાસરિયાઓના હાથે કોઈ હેરાનગતિ અંગે ફરિયાદ કરી હતી. પ.ડબ્લ્યુ.-૧ના જણાવ્યા મુજબ, લગ્ન પછી મૃતક ત્રણ-ચાર વાર તેના પિતૃગૃહે આવી હતી, પરંતુ કોઈ પણ પ્રસંગે તેણે આરોપી અથવા અન્ય કોઈના હાથે હેરાનગતિ અંગે ફરિયાદ કરી નહોતી. આગળ, પ.ડબ્લ્યુ.-૧એ જણાવ્યું કે જ્યારે તેણે મૃતકને ઘટનાના વિષયમાં પૂછ્યું, ત્યારે મૃતકએ તેને કહ્યું કે તેણે પોતાને આગ લગાવી હતી. જોકે, આ સાક્ષી એ બાબતે સંપૂર્ણ મૌન છે કે મૃતકએ પોતાને આગ શા માટે લગાવી. પ.ડબ્લ્યુ.-૩, મૃતકના પતિ, જેણે મૃતક દ્વારા કરાયેલી ફરિયાદ મુજબ આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા પોતે પણ હેરાન કરવામાં આવતો હોવાનો ઉલ્લેખ છે, તેમણે પણ હેરાનગતિના મુદ્દે ફરિયાદ પક્ષનું સમર્થન કર્યું નહોતું. પ.ડબ્લ્યુ.-૩એ જણાવ્યું કે આક્ષેપિત ઘટનાના દિવસે, જ્યારે તે કામમાં હતો, ત્યારે તેણે મૃતકને પોતાને આગ લગાવતા જોયા, અને તેથી તેણે તેને બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો. આમ, આ સાક્ષી પણ મૃતકએ પોતાને આગ શા માટે લગાવી એ મુદ્દે સંપૂર્ણપણે મૌન છે. વધુમાં, ઘટનાના સમયે ઉપસ્થિત રહેલા પ.ડબ્લ્યુ.-૩એ પણ એવી કોઈ વાત કહી નથી, જે પરિસ્થિતિઓ અંગે પ્રકાશ પાડે, જેણે મૃતકને પોતાના જીવનનો અંત લાવવા માટે મજબૂર કરી. પ.ડબ્લ્યુ.-૧ અને પ.ડબ્લ્યુ.-૩ના પુરાવામાંથી એવું કંઈ બહાર આવતું નથી, જે આઈ.પી.સી.ની ધારા ૪૯૮(એ) અથવા ધારા ૩૦૬ હેઠળનો ગુનો રચી શકે.

૧૯. આ બાબતમાં, હવે, જો આપણે મૃતકનું મૌખિક મૃત્યુઘોષણા નિરીક્ષણ કરીએ, જે પી.ડબ્લ્યુ.-૫ દ્વારા નોંધવામાં આવી હતી, તો પ્રશ્ન નં. ૮ના જવાબમાં, એટલે કે ઘટના બની ત્યારે ઘરમાં કોઈ હાજર હતું કે કેમ?, મૃતકે “ના” જવાબ આપ્યો હતો. ત્યારબાદ, પ્રશ્ન નં. ૧૨ના જવાબમાં, એટલે કે ઘટના ટૂંકમાં વર્ણવવા માટે, મૃતકે જણાવ્યું હતું કે “તેની સાસુ લક્ષ્મીબેન, દિયર રાકેશ-આરોપી નં. ૧ તેને ઘરમાંથી બહાર કાઢી રહ્યા હતા, ત્યારે તેણે ઘરને આગ ચાંપી દીધી અને એ પ્રક્રિયામાં તેને દાઝવાના ઇજાઓ થઈ”. વધુમાં, પ્રશ્ન નં. ૧૬ના જવાબમાં, એટલે કે તમારો કોઈની સાથે ઝઘડો થયો હતો? જો હા, તો કોની સાથે, મૃતકે જણાવ્યું હતું કે “હા, મારી સાસુ સાથે”. ત્યારબાદ, પ્રશ્ન નં. ૧૭ના જવાબમાં, એટલે કે તમને કોઈની સામે કોઈ ફરિયાદ છે?, મૃતકે જણાવ્યું હતું કે “હા, મારી સાસુ અને બે દિયરો સામે”. વધુમાં, જ્યારે પી.ડબ્લ્યુ.-૩ દ્વારા મૃતકને પ્રશ્ન નં. ૧૮ હેઠળ, તમે બીજું કશું કહેવા ઇચ્છો છો કે નહીં, એવું પૂછવામાં આવ્યું, ત્યારે મૃતકે “ના” જવાબ આપ્યો હતો.

૨૦. હવે, જો આપણે મૃતક દ્વારા આપેલા મરણોન્મુખ નિવેદનની સૂક્ષ્મ રીતે તપાસ કરીએ, તો જે પરિસ્થિતિઓમાં મૃતકએ પોતાને આગ ચાંપી હતી, તે અંગે તે કશી જ સ્પષ્ટતા કરતો નથી, કારણ કે પ્રશ્ન નં.૧૧ના જવાબમાં તેણે જણાવ્યું હતું કે ઘટનાના સમયે ત્યાં કોઈ હાજર નહોતું, જ્યારે પ્રશ્ન નં.૧૬ના જવાબમાં તેણે જણાવ્યું હતું કે તેને પોતાની સાસુ સાથે ઝઘડો થયો હતો, જે તેનો પ્રશ્ન નં.૧૧ના જવાબ સાથે વિરોધાભાસ ધરાવે છે. વધુમાં, પ્રશ્ન નં.૮ના જવાબમાં, એટલે કે તમારા ઘરમાં તમારી સાથે કોણ રહે છે, તે અંગે મૃતકે જણાવ્યું હતું કે તે પોતાના દિયર-નણંદ અને પતિ સાથે રહે છે. જોકે, મૃતકે પોતાની સાસુનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી. ત્યારબાદ, પીડબ્લ્યુ-૨, જે મૃતકનો પાડોશી બનતો હતો, અને પીડબ્લ્યુ-૩, જે મૃતકનો પતિ બનતો હતો, તેમના પુરાવા અનુસાર,

આરોપી નં.૨ ગુનાના સ્થળે, તેના આચરણના સમયે, નિવાસ કરતો ન હતો. વધુમાં, પ્રશ્ન નં.૧૩ના જવાબમાં, એટલે કે તેને હોસ્પિટલ કોણ લઈ ગયું, તે અંગે મૃતકે ઉત્તર આપ્યો હતો કે તેને ખબર નથી. આમ, પ્રશ્ન નં.૧૩ના મૃતકના જવાબથી એ બાબત અંગે સંશય ઊભો થાય છે કે શું હોસ્પિટલ લઈ જવાતી વખતે તે સંપૂર્ણપણે સજાગ હતી અને અથવા તો શું તે નિવેદન આપવા માટે યોગ્ય હતી. રેકૉર્ડ પરથી એવું જણાય છે કે ઘટના સવારે લગભગ ૧૦:૩૦ વાગ્યે બની હતી, જ્યારે મરણોન્મુખ નિવેદનનું નોંધાણ લગભગ ૧૪:૦૫ વાગ્યે કરવામાં આવ્યું હતું, એટલે કે આક્ષેપિત ઘટનાના લગભગ ત્રણ અને અડધા કલાક બાદ. એ સ્વીકારાયેલ સ્થિતિ છે કે ડૉક્ટરે મેમોરેન્ડમ, માર્ક-એ, પર, જે પીડબ્લ્યુ-૮ દ્વારા પીડબ્લ્યુ-પને મોકલવામાં આવ્યું હતું, તેના પર મૃતક સજાગ હોવાનું એન્ડોર્સમેન્ટ કર્યું હતું અને તેના મરણોન્મુખ નિવેદન પર મૃતકની યોગ્યતા અંગે કોઈ એન્ડોર્સમેન્ટ કરવામાં આવેલ નથી. ફરિયાદ મુજબ, ગુનો ૦૧:૦૦ વાગ્યે ખુલાસો થયો હતો અને તેના અનુસંધાને મૃતકનો મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યો હતો. આમ, પીડબ્લ્યુ-૮ દ્વારા તબીબી અધિકારી પાસેથી એન્ડોર્સમેન્ટ મેળવવામાં અને પીડબ્લ્યુ-૫ દ્વારા મૃતકના મરણોન્મુખ નિવેદનના નોંધાણમાં નોંધપાત્ર સમયાંતર છે. તેથી, મૂળ આરોપીના વિદ્વાન વકીલની દલીલમાં બળ જણાય છે કે પીડબ્લ્યુ-૮ દ્વારા ફરિયાદ નોંધાવતી વખતે અને પીડબ્લ્યુ-૫ દ્વારા મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધતી વખતે મૃતક સંપૂર્ણપણે સજાગ હતી એવું નિશ્ચિતપણે કહી શકાય તેમ નથી.

૨૧. હવે, જો મૃતક દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદનું અવલોકન કરીએ, તો તેમાં તેણીએ જણાવ્યું છે કે આરોપી નં. ૨એ તેણીના પતિ ચલાવતા પાનના સ્ટોલને લઈ લીધો હતો. તેણીએ આગળ જણાવ્યું છે કે તેની સાસુ તથા બંને આરોપીઓ તેમને તેઓ

વસવાટ કરતા હતા તે ઘરમાંથી બહાર કાઢી મૂકવા માટે તેણી અને તેના પતિને હેરાન-પરેશાન કરતાં હતાં, જેથી આરોપીઓ તે ઘરને કબજે કરી શકે. જોકે, જો આપણે ગુનાના સ્થળના પંચનામાનું, એટલે કે આંક ૩૧નું અવલોકન કરીએ, તો તેમાં પાનના સ્ટોલનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. આ બાબતમાં, જો આપણે પ.સ. ૮ની સાક્ષ્યનું અવલોકન કરીએ, જેમણે ઉક્ત પંચનામું નોંધ્યું હતું, તો આ સાક્ષીએ પણ પોતે આસપાસ ક્યાંય પાનનો સ્ટોલ જોયો હોવાનું જણાવ્યું નથી. આ રીતે, ફરિયાદ પક્ષની કથા તથા મૃતક દ્વારા તેણીની મરણોન્મુખ નિવેદન તેમજ ફરિયાદમાં કરાયેલ આરોપ, જેમાં આરોપી નં. ૨ દ્વારા તેના પતિના પાન સ્ટોલના કબજાની વાત કરવામાં આવી છે, તે અસાબિત રહે છે. ત્યારબાદ, મૃતકે પોતાની ફરિયાદમાં સાસરિયા તરફથી થતી હેરાનગતિ અંગે સામાન્ય આરોપ મૂક્યો છે. તેમ છતાં, કોઈ એવી ઘટનાનો, અને તેથીયે કોઈ ચોક્કસ ઘટનાનો પણ, ઉલ્લેખ નથી, જે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૮૮(એ) અથવા કલમ ૩૦૬ હેઠળના ગુનાના તત્વોને સંતોષે. મૃતકની મરણોન્મુખ નિવેદનમાંથી પણ કે તેની ફરિયાદમાંથી પણ એ સ્પષ્ટ થતું નથી કે આરોપીઓ તેને કેવી રીતે અને કઈ રીતે હેરાન કરતા હતા. સ્વયં મૃતકની સાક્ષ્ય મુજબ, ઘટના સમયે ઘરમાં કોઈ હાજર ન હોવાથી, તેણીએ કયા સંજોગોમાં આત્મહત્યા કરી તે રહસ્યમય જ રહ્યું છે. નિઃસંદેહ, મૃતકે પોતાની મરણોન્મુખ નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેણીને પોતાની સાસુ સાથે ઝઘડો થયો હતો, પરંતુ એ જ સમયે તેની મરણોન્મુખ નિવેદનમાંથી એ સ્પષ્ટ થતું નથી કે એવો ઝઘડો ક્યારે અને શા માટે થયો હતો. આ પરિસ્થિતિમાં, જ્યારે મૃતકની ફરિયાદમાંથી પણ કે તેની મરણોન્મુખ નિવેદનમાંથી પણ એ સ્પષ્ટ થતું નથી કે આરોપીઓ તથા તેના સાસરિયાઓ દ્વારા તેણીને કેવી રીતે અને કઈ રીતે હેરાન કરવામાં આવતી હતી, જેના કારણે તેણીએ પોતાનું જીવન અંત પામ્યું, ત્યારે આ અદાલતનું મંતવ્ય છે કે નીચલી અદાલત દ્વારા આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૮૮(એ) તથા

કલમ ૩૦૬ હેઠળના ગુનામાં દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યા તે યોગ્ય નહોતું. એ સિવાય પણ, એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં કે મૃતકના ભાઈ, પ.સ. ૧, અને તેના પતિ, પ.સ. ૩, આરોપીઓ તથા તેની સાસુ દ્વારા કરવામાં આવેલી હેરાનગતિ બાબતે મૃતકની વાતને સમર્થન આપતા નથી, અને જ્યારે ઘટનાની નજીકની અવધિમાં એવી કોઈ ઘટના કે કારણ બહાર આવતું નથી, જે હેરાનગતિ બાબતે મૃતકની વાતને સમર્થન આપે, ત્યારે નીચલી અદાલતનો ચુકાદો અને આદેશ ટકી શકતો નથી. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતાં, અહીં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ અંગે સર્વોચ્ચ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયોનો સંદર્ભ લેવો પ્રસ્તુત રહેશે.

૨૨. “એસ.એસ.છીના વિ. વિજય કુમાર મહાજન અને અન્ય”, (૨૦૧૦) ૧૨ એસસીસી ૧૯૦ ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ નં. ૧૯ થી ૨૭ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“૧૯. “ઉત્તેજન”ની વ્યાખ્યા સંહિતાની કલમ ૧૦૭ હેઠળ કરવામાં આવી છે. કલમ ૧૦૭નું પુનરુત્પાદન કરવું યોગ્ય ગણીએ છીએ, જે નીચે મુજબ છે:

૧૦૭. કોઈ બાબતનું ઉશ્કેરણીકરણ. --કોઈ વ્યક્તિ કોઈ બાબત કરવાનું ઉશ્કેરે છે, જો તે--

પ્રથમ. --કોઈપણ વ્યક્તિને તે કાર્ય કરવા માટે પ્રેરિત કરે છે; અથવા

બીજું. —જો કોઈ વ્યક્તિ તે કાર્ય કરવા માટે એક અથવા વધુ અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે કોઈ ષડયંત્રમાં સંકળાય અને તે ષડયંત્રના અનુસંધાનમાં તથા તે કાર્ય કરવા માટે કોઈ કૃત્ય અથવા ગેરકાયદેસર ચૂક થાય; અથવા

ત્રીજું. — કોઈ ક્રિયા અથવા ગેરકાયદેસર અવગણના દ્વારા, તે કાર્ય કરવામાં ઈરાદાપૂર્વક સહાય કરે છે. ”

૨૦. કલમ ૧૦૭ સાથે ઉમેરવામાં આવેલ સ્પષ્ટીકરણ ૨ નીચે મુજબ છે: “સ્પષ્ટીકરણ ૨. —જે કોઈ વ્યક્તિ, કોઈ કૃત્યના આચરણ પૂર્વે અથવા તે કૃત્યના આચરણ સમયે, તે કૃત્યનું આચરણ સહેલું બને તે માટે કંઈપણ કરે છે, અને તેથી તે કૃત્યનું આચરણ સહેલું કરે છે, તેને તે કૃત્યના આચરણમાં મદદરૂપ થયો હોવાનું કહેવાય. ”

૨૧. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતના મહેન્દ્ર સિંહ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્યના ૧૯૯૫ પૂરક (૩) એસ.સી.સી. ૭૩૧ના ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો છે. મહેન્દ્ર સિંહમાં લગાવવામાં આવેલા આરોપો આ મુજબ હતા: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૭૩૧, પરા ૧)

૧. ... મારી સાસુ અને પતિ તથા નણંદ (પતિના મોટાભાઈની પત્ની) મને ત્રાસ આપતા હતા. તેમણે મને માર્યો અને ગાળો આપી. મારા પતિ મહેન્દ્ર બીજી વાર લગ્ન કરવા માંગે છે. તેમના મારી નણંદ સાથે અયોગ્ય સંબંધો છે. આ કારણોસર અને મને ત્રાસ આપવામાં આવતા હોવાથી હું અગ્નિ દ્વારા આત્મહત્યા કરવા ઈચ્છું છું.

ઉપરોક્ત આક્ષેપોના આધારે અદાલત આ નિશ્ચિત નિષ્કર્ષ પર પહોંચી કે મૃતકના નિવેદનના આધારે કોઈ રીતે પણ દુષ્પ્રેરણાના તત્વો આકર્ષિત થતા નથી. અપીલકર્તા

મુજબ, મૃતકને ત્રાસ આપવાના ઉપરોક્ત આક્ષેપના માત્ર આધાર પર ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ કાનૂની રીતે ટકી શકતી નથી.

૨૨. વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતના અન્ય એક ચુકાદા, રમેશ કુમાર વિ. રાજ્ય છત્તીસગઢ, (૨૦૦૧) ૯ એસસીસી ૬૧૮, પર પણ આધાર મુક્યો. આ કેસમાં, આ અદાલતની ત્રણ-ન્યાયાધીશોની પીઠને સમાન સ્વરૂપના કેસનો વિચાર કરવાનો અવસર મળ્યો હતો. પતિ અને પત્ની વચ્ચેના વિવાદમાં, અપીલકર્તા પતિએ “તમને જે કરવું હોય તે કરો અને જ્યાં જવું હોય ત્યાં જાઓ” એમ કહ્યું હતું. ત્યારબાદ, અપીલકર્તા રમેશ કુમારની પત્નીએ આત્મહત્યા કરી હતી. અદાલતે પરિચ્છેદ ૨૦માં “ઉત્તેજન”ના અર્થનાં વિવિધ પાસાઓનું પરીક્ષણ કર્યું છે. પરિચ્છેદ ૨૦ નીચે મુજબ વાંચાય છે: (એસસીસી પૃ. ૬૨૯)

૨૦. પ્રેરણા એટલે ઉશ્કેરવું, આગળ ધપાવવું, પ્રોત્સાહન આપવું, ઉકસાવવું અથવા કોઈ ‘કૃત્ય’ કરવા માટે ઉત્તેજિત કરવું. પ્રેરણાની આવશ્યકતા પૂરી કરવા માટે, એ કેવળ એટલું જરૂરી નથી કે તેના માટે ચોક્કસ શબ્દો વપરાયેલા હોવા જોઈએ અથવા પ્રેરણા શું છે તે અનિવાર્ય રીતે અને વિશેષરૂપે પરિણામનો સંકેત આપતું હોવું જોઈએ. તેમ છતાં, પરિણામને ઉકસાવવાની ચુકિતસંગત નિશ્ચિતતા સ્પષ્ટપણે કાઢી શકાય તેવી હોવી જોઈએ. વર્તમાન મામલો એવો નથી કે જેમાં આરોપીએ પોતાના કૃત્યો કે ઉપેક્ષા દ્વારા અથવા સતત વર્તનક્રમ દ્વારા એવી પરિસ્થિતિઓ ઊભી કરી હોય કે મૃતક પાસે આત્મહત્યા કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ બાકી રહ્યો ન હોય; એવા મામલામાં પ્રેરણાનું અનુમાન થઈ શક્યું હોત. ક્રોધ અથવા ભાવાવેશના આવેશમાં ઉચ્ચારવામાં આવેલો શબ્દ, જેના પાછળ ખરેખર પરિણામો ઘટે તેવી મનોવૃત્તિ ન હોય, તેને પ્રેરણા કહી શકાય નહીં.

આ કેસમાં, અદાલત આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચી કે રેકૉર્ડ પર એવો કોઈ પુરાવો અને સામગ્રી ઉપલબ્ધ નથી, જેના પરથી અપીલકર્તા-આરોપી દ્વારા સીમાને આત્મહત્યા કરવા માટે પ્રેરણા આપ્યાની અનુમાનિત કઢી જરૂરીરૂપે કાઢી શકાય.

૨૩. પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય વિ. ઓરિલાલ જયસવાલ (૧૯૯૪) ૧ એસ.સી.સી. ૭૩ માં, આ અદાલતે ચેતવણી આપી હતી કે:

૧૭.... અદાલતે પ્રત્યેક કેસની હકીકતો તથા પરિસ્થિતિઓ અને ન્યાયવિચારણામાં રજૂ થયેલ સાક્ષ્યોના મૂલ્યાંકન કરતી વખતે અત્યંત સાવધ રહેવું જોઈએ, જેથી એ નિશ્ચિત કરી શકાય કે પીડિતાને સહન કરાવાયેલી ફૂરતાએ ખરેખર તેણીને આત્મહત્યા કરીને જીવનનો અંત લાવવા પ્રેરિત કરી હતી કે નહીં. જો અદાલતને એવું જણાય કે આત્મહત્યા કરનાર પીડિતા, જે સમાજમાં તે વસતી હતી તેમાં સામાન્ય રીતે જોવા મળતી નાનીમોટી ચિમરણોન્મુખ નિવેદનટ, મતભેદ અને ગૃહજીવનની અસંમતિઓ પ્રત્યે અતિસંવેદનશીલ હતી અને આવી ચિમરણોન્મુખ નિવેદનટ, મતભેદ તથા અસંમતિઓ સમાન પરિસ્થિતિમાં રહેલા વ્યક્તિને આપેલ સમાજમાં આત્મહત્યા કરવા પ્રેરિત કરે એવી અપેક્ષા નહોતી, તો આત્મહત્યાના ગુનામાં દુષ્પ્રેરણાનો આરોપ મૂકાયેલા આરોપીને દોષી ઠરાવવા માટે આધારરૂપ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં અદાલતનું અંતઃકરણ સંતોષ પામવું ન જોઈએ.

૨૪. આ અદાલતે ચિત્રેશ કુમાર ચોપરા વિ. સ્ટેટ (ગવર્નમેન્ટ ઓફ એનસીટી ઓફ દિલ્હી) (૨૦૦૯) ૧૬ એસસીસી ૬૦૫ માં અભિપ્રેરણા વિષયના આ પાસા સાથે નિપટવા માટે અવસર પ્રાપ્ત કર્યો હતો. અદાલતે “પ્રેરણા” અને “ઉશ્કેરણી” શબ્દોના શબ્દકોશીય અર્થ અંગે વિચારણા કરી હતી. અદાલતે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે

પછીત દ્વારા કોઈ કૃત્ય કરવા માટે ઉશ્કેરવા, પ્રેરિત કરવા અથવા પ્રોત્સાહિત કરવાની મનશા હોવી જોઈએ. દરેક વ્યક્તિની આત્મહત્યાપ્રવૃત્તિનું સ્વરૂપ અન્યથી ભિન્ન હોય છે. દરેક વ્યક્તિને આત્મસમ્માન અને આત્મગૌરવ અંગે પોતાનો અલગ વિચાર હોય છે. તેથી, આવા મામલાઓમાં કોઈ સર્વત્ર લાગુ પડતું કઠોર સૂત્ર નિર્ધારિત કરવું અશક્ય છે. દરેક કેસનો નિર્ણય તેના પોતાના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓના આધારે કરવો પડે છે.

૨૫. દુષ્પ્રેરણા એક માનસિક પ્રક્રિયા છે, જેમાં કોઈ વ્યક્તિને ઉશ્કેરવું અથવા કોઈ કાર્ય કરવામાં તેને ઇરાદાપૂર્વક સહાય કરવી સમાવિષ્ટ છે. આરોપીની તરફથી આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરવા અથવા તેમાં સહાય કરવા માટે કોઈ સકારાત્મક કૃત્ય વિના દોષસિદ્ધિ ટકી શકતી નથી. વિધાનમંડળનો આશય અને આ અદાલત દ્વારા નિર્ણીત કેસોના અનુપાતથી સ્પષ્ટ છે કે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ કોઈ વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવવા માટે ગુનો કરવા માટે સ્પષ્ટ દોષમનોભાવ હોવો આવશ્યક છે. તેમાં એવો સક્રિય કૃત્ય અથવા સીધો કૃત્ય પણ આવશ્યક છે, જેણે મૃતકને બીજો કોઈ વિકલ્પ ન દેખાતાં આત્મહત્યા કરવા તરફ દોરી ગયો હોય, અને તે કૃત્યનો ઉદ્દેશ મૃતકને એવી પરિસ્થિતિમાં ધકેલવાનો હોવો જોઈએ કે તેણે આત્મહત્યા કરી હોય.

૨૬. વર્તમાન મામલામાં, અવસાન પામનાર નિશ્ચિતપણે સામાન્ય રોષ, વિવાદ અને મતભેદો પ્રત્યે અતિસંવેદનશીલ હતા, જે આપણા રોજિંદા જીવનમાં બનતાં હોય છે. પ્રત્યેક વ્યક્તિની માનવસંવેદના અન્યથી ભિન્ન હોય છે. એ જ પરિસ્થિતિમાં અલગ અલગ લોકો અલગ રીતે વર્તે છે.

૨૭. જ્યારે આપણે આ કેસની હકીકતોનું સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિના પ્રકાશમાં સાવચેતીપૂર્વક તપસીએ અને વિવેચનાત્મક રીતે મૂલવણી કરીએ છીએ, ત્યારે આ

નિષ્કર્ષ સ્પષ્ટ બની જાય છે કે અપીલકર્તા વિરુદ્ધ વિશ્વસનીય પુરાવા કે રેકૉર્ડ સામગ્રી વિના કોઈ દોષસિદ્ધિ કાનૂની રીતે ટકાવી શકાતી નથી. અપીલકર્તા વિરુદ્ધ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ આરોપ રચવાનો આદેશ સ્પષ્ટપણે ત્રુટિપૂર્ણ અને અસ્થિર છે. કોઈપણ વિશ્વસનીય સામગ્રી વિના અપીલકર્તાને ફોજદારી મુકદ્દમાનો સામનો કરવા મજબૂર કરવું ન્યાયનો તર્કવિરુદ્ધ પ્રહસન સાબિત થશે. તેથી, અપીલકર્તા વિરુદ્ધ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ આરોપ રચવાનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે અને તેના વિરુદ્ધ બાકી રહેલી તમામ કાર્યવાહી પણ રદ કરવામાં આવે છે.

૨૩. રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મૂળ આરોપીની દોષસિદ્ધિ મરણોત્તર નિવેદન અને મૃતકની ફરિયાદ પર આધારિત છે અને આરોપીઓ મૃતકને માનસિક તથા શારીરિક હેરાનગતિ કરતાં હતા તે દર્શાવતું અન્ય કોઈ પુરાવું ઉપલબ્ધ નથી. મરણોત્તર નિવેદનની વિશ્વસનીયતાનો પ્રશ્ન માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે “ગોપાલ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય:,” ૨૦૦૯ (૨) જીએલએચ ૪૮૯ના કેસમાં વિચાર્યો હતો. તે કેસનો નિર્ણય કરતાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ફકરા નં. ૮ થી ૧૦માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“૮. એકથી વધુ મરણોત્તર નિવેદનોના સ્વરૂપમાં પુરાવાની મૂલવણી સંબંધિત કાયદો સુસ્થિર છે. તેથી, મરણોત્તર નિવેદનોની બહુવિધતા નહીં, પરંતુ તેમની વિશ્વસનીયતા જ ફરિયાદ પક્ષના કેસને વજન આપે છે. જો મરણોત્તર નિવેદન સ્વૈચ્છિક, વિશ્વસનીય અને યોગ્ય માનસિક સ્થિતિમાં આપવામાં આવેલું જણાય, તો તેના પર કોઈ પુષ્ટિ વગર પણ ભરોસો રાખી શકાય છે. નિવેદન સમગ્રપણે સુસંગત હોવું જોઈએ. જો મૃતકે આવા મરણોત્તર નિવેદનો આપવા અનેક અવસરો મેળવ્યા હોય, એટલે કે જો એકથી વધુ

મરણોત્તર નિવેદનો હોય, તો તેઓ સુસંગત હોવા જોઈએ. (જુઓ: કુંડુલા બાલા સુબ્રહ્મણ્યમ વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય. [(૧૯૯૩) ૨ એસસીસી ૬૮૪]. જોકે, જો એક મરણોત્તર નિવેદન અને બીજા નિવેદન વચ્ચે કેટલીક અસંગતતાઓ જોવા મળે, તો અદાલતે આવી અસંગતતાઓની પ્રકૃતિનું પરિશીલન કરવું પડે છે, એટલે કે, તે તાત્વિક છે કે નહિ. વિવિધ મરણોત્તર નિવેદનોની સામગ્રીની તપાસ કરતી વખતે, આવી પરિસ્થિતિમાં અદાલતે આસપાસના વિવિધ તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓના પ્રકાશમાં તેનું પરિશીલન કરવું પડે છે.

૯. નોંધનીય છે કે વડી અદાલતે પોતે જ અવલોકન કર્યું હતું કે તે જ રાત્રે લગભગ ૦૪૩૫ કલાકે કાર્યપાલક અધિકારી દ્વારા (પીડબ્લ્યુ ૯) લખાયેલ મરણોત્તર નિવેદન (આંક પી-૧૧) એફઆઈઆર તથા એએસઆઈ બલરામ (પીડબ્લ્યુ ૮) દ્વારા લખાયેલ અગાઉના મરણોત્તર નિવેદન (આંક પી-૩) સાથે સુસંગત નહોતું, કારણ કે તેમાં જુદા જુદા પ્રેરણાકારણો વર્ણવવામાં આવ્યા હતા. આ એકમાત્ર ભિન્નતા નહોતી. અનેક અન્ય વિસંગતતાઓ પણ હતી, જેમાં તેણી પર કેરોસીન છાંટીને ત્યારબાદ તેને આગ લગાવવામાં આવી હતી, તે રીત બાબતની વિસંગતતાઓ પણ સામેલ હતી.

૧૦. તેથી, વિસંગતિઓ અંતિમ નિવેદનને સંદિગ્ધ બનાવે છે. અસંગતતાઓનું સ્વરૂપ એવું છે કે તે નિશ્ચિતપણે મહત્વપૂર્ણ છે. એવી સ્થિતિમાં, અપીલકર્તાને દોષિત ઠરાવવું અસુરક્ષિત રહેશે. દોષસિદ્ધિ રદ કરવામાં આવે છે અને અપીલકર્તાને આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડવામાં આવે છે. તેને તુરંત મુક્ત કરવામાં આવે. ”

૨૪. ઉપરોક્ત અવલોકનો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જો મરણોન્મુખ નિવેદન સ્વૈચ્છિક, વિશ્વસનીય અને માનસિક રીતે સ્વસ્થ અવસ્થામાં કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય, તો

જ તેની ઉપર કોઈપણ સમર્થનકારી પુરાવા વિના આધાર રાખી શકાય. વર્તમાન મામલામાં, મૃતકના તેના મરણોન્મુખ નિવેદનમાં અને ફરિયાદમાં મૂળ આરોપી સહિત તેના સાસરિયાઓ દ્વારા માનસિક તથા શારીરિક હેરાનગતિ કરવામાં આવી હોવાના આક્ષેપ સિવાય, તે બાબતને સમર્થન આપતો અન્ય કોઈ પુરાવો નથી. એટલું જ નહીં, મૃતકની ફરિયાદ અને મરણોન્મુખ નિવેદનનું નોંધાણું પણ તે નોંધાયાના સમયે મૃતકની સ્વસ્થતા અંગે શંકા ઊભી કરે છે. એટલું જ નહીં, ફરિયાદ પક્ષ આ બાબત દર્શાવવાની સ્થિતિમાં પણ નથી કે આરોપીઓએ અપરાધને કેવી રીતે પ્રેરણા આપી.

રપ. સર્વોચ્ચ અદાલતના “એસ.એસ. છીના” (ઉપરોક્ત) માં કરાયેલા અવલોકનો પરથી સ્પષ્ટ છે કે આરોપી તરફથી આત્મહત્યા કરવાના કૃત્યને પ્રેરિત કરવા અથવા તેમાં મદદરૂપ થવા માટે કોઈ સકારાત્મક કૃત્ય વિના દોષસિદ્ધિ ટકાવી શકાય નહીં. વિધાનમંડળની મનશા અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ણીત કેસોમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંત સ્પષ્ટ છે કે આઈપીસીની કલમ ૩૦૬ હેઠળ કોઈ વ્યક્તિને દોષિત ઠરાવવા માટે ગુનો કરવા બાબત સ્પષ્ટ દુરાશય હોવો આવશ્યક છે. તેમાં એવો સક્રિય કૃત્ય અથવા પ્રત્યક્ષ કૃત્ય પણ આવશ્યક છે, જેના કારણે મૃતકે અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન જોઈ આત્મહત્યા કરી હોય, અને તે કૃત્યનો આશય મૃતકને એવી સ્થિતિમાં મૂકવાનો હોવો જોઈએ કે તે આત્મહત્યા કરવા માટે મજબૂર બને. તેથી, ઉપરોક્ત સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના ચુકાદાના પ્રકાશમાં પણ, ફરિયાદ પક્ષે આ આરોપ પણ સાબિત કર્યો નથી કે આરોપીનું વર્તન એવું હતું, જેણે મૃતકના મૃત્યુને અંજામ આપ્યો અને તેને આરોપી પર લાદ્યું. નિર્વિવાદ રીતે, મૃતક અને આરોપી નં.૨ સાથે રહેતા નહોતા; તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે આરોપી નં.૨ મૃતકના મૃત્યુ માટે જવાબદાર હતો, કારણ કે ઘટનાના સમયે તે ઘટનાસ્થળે હાજર પણ નહોતા.

૨૬. સર્વોચ્ચ અદાલતે કુલદીપના કેસમાં

કૌર વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય, (૨૦૧૪) ૧૦ એસ.સી.સી. ૫૮૪, માં પરિચ્છેદ ક્રમાંક ૧૧ થી ૧૫ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:—

“૧૧. શ્રી અહમદીએ દલીલ કરી હતી કે કલમ ૩૦૬, દંડ સંહિતા હેઠળ અરજદારને દોષી ઠરાવતો નીચલી અદાલતનો નિષ્કર્ષ માત્ર અનુમાન અને કલ્પના પર આધારિત છે. અપીલકર્તા સંબંધિત પોતાના ચુકાદામાં નીચલી અદાલતે મૃતકની ડાયરીમાંથી એક પંક્તિ પુનઃઉલ્લેખિત કરી છે, જે આ મુજબ છે: “હજુ પણ તે મને મોડે સુધી કામ કરાવવા માગે છે.” દલીલ કરવામાં આવે છે કે મૃતક જ્યારે પોતાની ડાયરીમાં ઉપરોક્ત પંક્તિ લખે છે ત્યારે તે અપીલકર્તાનો સંદર્ભ આપે છે, એવું માનીને નીચલી અદાલતે ભૂલ કરી છે. વધુમાં દલીલ કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ રદ કરવામાં આવવી જોઈએ, કારણ કે નીચલી બંને અદાલતો એ મૂલવવામાં નિષ્ફળ ગઈ કે ફરિયાદ પક્ષે રેકૉર્ડ પર એવો કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો નહોતો કે આત્મહત્યા અને આક્ષેપિત ફૂરતા વચ્ચે સીધો અને વાજબી સંબંધ હતો. કારણ કે નીચલી બંને અદાલતોએ એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો હતો કે દહેજની કોઈ માંગ હતી નહીં અથવા દહેજની માંગ સાથે જોડાયેલી કોઈ ફૂરતા મૃતક સાથે કરવામાં આવી નહોતી, અને દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૪બ, ૪૮૮ક તથા દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમની કલમ ૩ અને ૪ હેઠળ અપીલકર્તાને આરોપમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો, તેથી નીચલી અદાલતો આથી વિરુદ્ધ એવો મત લઈ શકતી નહોતી કે અપીલકર્તા દ્વારા કરાયેલી ફૂરતાને કારણે મૃતકે આત્મહત્યા કરી હતી. ડાયરીમાં પણ મૃતકે અપીલકર્તા વિરુદ્ધ એક પણ શબ્દ લખ્યો નથી. ડાયરીના અવલોકનથી માત્ર એટલું જણાય છે, જેમ કે નીચલી અદાલતે મૃતકના પતિ સહિત

અન્ય આરોપીઓના ટ્રાયલમાં આપેલા પોતાના નિર્ણયમાં પણ નોંધ્યું છે, કે મૃતકા હતાશ હતી અને જીવનમાં કોઈ રસ બાકી રાખ્યો નહોતો.

૧૨. રાજ્ય તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે વિવાદિત કર્યું નથી કે નીચલી અદાલતે પતિ, સસરા, નણંદના પતિ અને બે નણંદોનો નિર્દોષ છૂટકારો આપતા પસાર કરેલા નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા સામે રાજ્યએ અપીલ દાખલ કરી હતી, પરંતુ વડી અદાલતે તેને રદ કરી હતી. જોકે, રાજ્ય દ્વારા આ અદાલતમાં કોઈ આગળની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી નથી. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ સંપૂર્ણપણે યોગ્ય છે.

૧૩. અમે નીચલી અદાલત દ્વારા તેમજ વડી અદાલત દ્વારા અપાયેલ ચુકાદાનું અવલોકન કર્યું છે. નીચલી અદાલત દ્વારા પતિ, સસરા, દિયર અને બે નણંદોને નિર્દોષ છૂટકારો આપનારા તથા વડી અદાલત દ્વારા તેની પુષ્ટિ કરનારા ચુકાદાઓનું પણ અમે અવલોકન કર્યું છે. આ અપીલકર્તા બાબતે, દહેજ ઉત્પીડનના આરોપોમાં તેને પણ નિર્દોષ છૂટકારો આપવામાં આવ્યો છે, પરંતુ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ તેને દોષિત ઠરાવવામાં આવી છે.

૧૪. મૃતકના પતિ સંબંધિત નીચલી અદાલતના ચુકાદાનો પરિશીલન કરતાં જણાય છે કે મૃતકના પિતા પી.ડબ્લ્યુ.૧ એ પોતાની ઉલટતપાસમાં જણાવ્યું હતું કે માગણી નક્કી થયાની તારીખથી માંડીને લગ્નના વિધીકરણ સુધી આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા કન્યાદાનની કોઈ માગણી કરવામાં આવી નહોતી. જે પણ સ્ત્રિધન આપવામાં આવ્યું હતું તે રૂઢિ મુજબ અને તેમની ઈચ્છા અનુસાર તેમની પુત્રીને ભેટરૂપે આપવામાં આવ્યું હતું. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેમની પુત્રીએ તેમને એવું જણાવ્યું નહોતું કે ઉપકાર સિંહની ગેરહાજરીમાં તે પોતાની સાસરિયું ઘરમાં કન્યાદાનના મુદ્દે પોતાની સાસુ,

સસરા, નણંદ અને પતિ તથા જેઠના કારણે નિરાશ રહી હતી. સાક્ષીએ પોતે જણાવ્યું હતું કે તેમની પુત્રીને કોઈ કારણ વિના આત્મહત્યા કરવા માટે કેમ પ્રેરણા મળી, તે માત્ર ભગવાન જ જાણે છે. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે એ કહેવું સાચું છે કે આરોપી વ્યક્તિઓએ ન તો તેમની પુત્રીને આત્મહત્યા કરવા માટે પ્રેરિત કરી હતી, ન તો તેમણે તેને હેરાન પરેશાન કરી હતી.

૧૫. અમે આ બાબતે પોતાની ચિંતિત સમીક્ષા કરી છે અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓની સાક્ષ્યનું મૂલવણ કર્યું છે. અમારી વિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, અપીલકર્તા વિરુદ્ધ રજૂ કરાયેલ સાક્ષ્ય સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળનો કેસ સાબિત કરતું નથી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના સાક્ષ્યના આધારે માત્ર અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ ટકી શકતી નથી. કેસની હકીકત અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના સાક્ષ્યને ધ્યાને લેતાં, નીચલી અદાલતે વર્તમાન અપીલકર્તા સિવાય તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો અને તે ચુકાદાને વડી અદાલતે માન્ય રાખ્યો હતો. નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી અને વડી અદાલત દ્વારા અપીલકર્તા વિરુદ્ધ માન્ય રાખવામાં આવેલી દોષસિદ્ધિના ચુકાદા સાથે સહમત થવા માટે અમને કોઈ મજબૂત કારણ જણાતું નથી.”

૨૭. સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત અવલોકનો તથા રેકૉર્ડ પરથી ઉપજી આવતી વાસ્તવિક પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતાં, એવું કહી શકાય નહીં કે આરોપી, વિશેષ કરીને આરોપી નં. ૨ એ મૃતક પ્રત્યે એવી ક્રૂર વર્તણૂક આચરી હતી કે જેથી મૃતક આત્મહત્યા કરે. સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખી અને રેકૉર્ડ પુરાવાનું મૂલવણ કરતાં, એવું પણ કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદ પક્ષે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૯૮(એ) તથા કલમ ૩૦૬ હેઠળનો ગુનો સફળતાપૂર્વક પુરવાર કર્યો છે. આ

અદાલતનું, તેથી, એવું મંતવ્ય છે કે નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલો ચુકાદો અને આદેશમાં આ અદાલતની હસ્તક્ષેપની આવશ્યકતા છે.

૨૮. પરિણામે, વર્તમાન અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. નીચલી અદાલતનો, તારીખ : ૩૦.૦૯.૧૯૯૭નો, આદેશ અને ચુકાદો, જેમાં આરોપી નં. ૨ ને આઈપીસીની કલમ ૪૯૮(એ) અને કલમ ૩૦૬ હેઠળના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યો હતો, તે રદ કરવામાં આવે છે અને આરોપી નં. ૨ ને ઉપરોક્ત આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૨ના જમાનત બોન્ડો મુક્ત કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૨ દ્વારા, જો કોઈ દંડની રકમ ચૂકવવામાં આવી હોય, તો તે તેમને પરત કરવામાં આવે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત નીચલી અદાલતમાં તાત્કાલિક મોકલી આપવામાં આવે.

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયાધીશ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.